

АнаIЭ зытырагъэтын фаехэр къыгъэнэфагъэх

Адыгейим и Лышъхъеу Къумпыл Мурат Адыгэ Республикаем и Апшъэрэ Хыкум ипрезидиум зэхэсигъоу тыгъусасэ илагъэм хэлэжьагъ.

2020-рэ ильесим хыкумхэм
лофхэм хэшъыкъышхо зэрафы-
ряэм афаш Адыгэ Республикаем
и Апшъэрэ Хыкум ипра-
щахъеу анаIЭ зытырагъэтын фэе
льянкъохэр щагъэнэфагъэх.

Адыгэ Республикаем и Апшъэрэ
Хыкум и Тхъаматэу Шумэн

Байзэт зэхэсигъор зэрищаагъ.
лофтхъабэм джащ фэдэу хэлэ-
жьагъэх Адыгэ Республикаем и
Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэу Владимир Нарож-
нэр, Урысые Федерации и
Президент и Полномочнэ пыклоу
ЮФО-м щыIэм иаппарат Адыгэ
Республикэмкэ ифедеральне
инспектор шхъаIау Сергей
Дрокинир, Адыгэ Республикаем
ипрокурорэу Игорь Шевченкэр,
щынэгъончъенямкэ Федераль-
нэ къулыкъум Адыгэ Республи-
кэмкэ и Гъэлорышлэлэ ипащау

Сергей Каштановыр, хэбзэухъу-
мэкло къулыкъухэмрэ уппъекун-
хэм афэгъэзэхъе къулыкъухэмрэ
ялацхэхэр, юристхэр, хыкум
системэм иветеранхэр.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъеу

ишүуфэс паслье респуб-
ликэм ихыкумышхэм гъэреко

дэгъюо лоф зэршагъэр къы-

щыхигъэшыгъ.

«Пандемием ильэхъан рес-
публикаем исхэм яфитыныгъэ-

хэмрэ яфедэхэмрэ къыззера-

хъумагъэхэм, зыфэгъэр къазэра-

лахъижыщтым елхыгъэ лофхэр

ары. Лъэныкъо постэури къыда-

лтыгъээ, аш фэдэ лоф пэпчъ

игъэклотыгъэу хэллэхэн фэе»,

— къулац Адыгейим и Лышъхъеу.

лофхэм хэшъыкъышхо зэрафы-
ряэм афаш Адыгэ Республикаем
и Апшъэрэ Хыкум ипра-
щахъеу анаIЭ зытырагъэтын фэе
льянкъохэр щагъэнэфагъэх.

Республикаем и Лышъхъеу къы-
зэрхигъэшыгъэмкэ, лоф зы-

хэзэлжьагъэхэр нахыбэ зэрху-
гъэм къыгъэлжьагъорэр хыкум-

ышхэм цыхъеу афашырэм, правэмкэ цыфхэм шлэнгъэу

ялэм зэраххэуагъэр ары. лоф-

шлэнгъэмкэ зэмзэгъыныгъэхэу,

нэмькі социальнэ лофхъоху

пандемием ыпкъ къикъигъэхэм

афэгъэшыгъэхъе хыкум лофхэм

льшээу анаIЭ атырагъэтын фаеу

ащ ылшытагъ.

«Ахэм архыкъорэм шхъафэу
гъунэ лышъуфын фэе. Гуцылэр
зыфэгъэхъыгъэр лэжжакъохэм, предпринимательствэм ылъэнэ-
къокъло лофшэн къязытыхъэу пан-
демием ильэхъан зэрар зыхын-
гъэхэм яфитыныгъэхэр къэхуу-
мэгъэнхэр, шэпхъэ гъэнэфагъэ-
хэм апкъ къикъыкъло хахъо зи-
мылахъэхэм чыфэхэр къазэра-

лахъижыщтым елхыгъэ лофхэр

ары. Лъэныкъо постэури къыда-

лтыгъээ, аш фэдэ лоф пэпчъ

игъэклотыгъэу хэллэхэн фэе»,

— къулац Адыгейим и Лышъхъеу.

Къумпыл Мурат зэрхэи-

тъэунэфыкъыгъэмкэ, социальнэу
кэлэццыкъухэм, яфитыныгъэхэм-
ре яфедэхэмрэ якъэхууумэн, Адыгейим исхэу псөольшынным
зимыльтуу хэзэльхъагъэху агъэп-
цлагъэхэм яфитыныгъэхэр къэу-
хумэгъэнхэм мэхъанэшхо ил.

Адыгэ Республикаем исоци-
альнэ-экономикэ хэхъоныгъэкъэ
хыкумышхэм мэхъанэшхо зэ-
рэйэхэм зэхэсигъом анаIЭ щы-
тырагъэдзагъ. Газ отраслэм
ипсэуальхэмрэ электросетевой

комплексымрэ ягъэпсынки ягъэ-

кэжыныкъи республикаем непэ
бэ зэрэшырахъухъэрэ зэхэ-
сигъом къышауагъ. А постэури
экономикэм хэхъоныгъэ ышы-
ним, лээпкъ проектхэмрэ рес-
публикэм хэхъоныгъэ зэришыщт
унэе программэмрэ къадыхэ-
лтыгъэхъе лофхъабзэхэм ягъэ-
цэкэн фэлорышэштых. Щыэкъло
лээрифэгъу цыфхэм ягъэним,
республикэм зыпкъ итэу хэхъо-
ныгъэ ышынним апае хэбзэ
къулыкъу постэури зэдьрагъа-
штэу лоф ашлан фэе.

Адыгэ Республикаем икъэра-

лыгъо тынхэр зэхэсигъом ща-
ратыжыгъэх. Хабзэм игъэп-
тэнкэ, цыфхэм яфитыныгъэ-
хэмрэ яфедэхэмрэ якъэхуу-
мэнкэ гъэхъагъэхэр зэрэхэм
афаш щытхъуцэу «Адыгэ Рес-
публикэм изаслуженэ юрист»
зыфиорэр АР-м и Апшъэрэ
Хыкум и Тхъаматэ игуадзэу
Ольга Соловьевамрэ респуб-
ликэм и Апшъэрэ Хыкум ихы-
кумышлэу Мирзэкъэнэ Рузанэ-
рэ афагъэшьошагъ.

Адыгэ Республикаем
и Лышъхъеу ипресс-къулыкъу

Мэзаем и 18-р — Адыгейир шхъафит зашыгъыгъэ Маф

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу догъелланIэхэрэр!

Адыгэ Республикаем щыпсэухэу лытэнэгъэ зыфэти-
хъяэрэр! 1943-рэ ильесим мэзаем и 18-м къуаджэхэу
Афыпсыгэрэз Псэйткүрэ нэмьцхэр адафыжхы, Адыгэ-
ири зэрэшытэу шхъафит ашыгъыгъагъ. 1942-рэ ильес-
сим ишышхъэу къышегъэжьагъэу пыим чылпэу ылы-
гъыгъэхэр зээкъло тидзэклолхэм къылжлахъижыгъыгъагъэх.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан Адыгэ хэкум исигъэхэр
пхашау пыим пэуцужыгъыгъагъэх. Партизан купи 9
хэкум щызэхашгъяа: Мьеукъуапэ купи 2, районхэм
— купи 7. Ахэм операцие 200-м ехъу зэрхъагъ, нэ-
мыц дзэклол!, офицер мини 2,5-рэ фэдиз аукыгъ,

автомашинэ, бронемашинэ, самолет 60, лъэмиджи 3,
щэгынхэм ясклад къагъуаагъ, мэшлоку гьогу метрэ
400-рэ телефон-телефраф кабель километрэ 33-м
ехъурэ зэщаагъуаагъ.

Тицыфхэм гукъочлэхшо зэрялагъэр, яхэгъэтуу
зэрэшыгъыгъэхэр, псээмэблэжъэу зэрэшыгъыгъэхэр
ащ къегъэлжъагъо. Хэгъэгу зэошхом ильэхъан тичын-
пэгъухэм лъихъужынгъэу зэрхъагъэр, Теклонгъэм
ялахъишхо зэрэхашыгъагъэр яшлэж зэрэхэлтэм
Адыгейим илэхъагъэр зээкъэ зэрепхых.

Лытэнэгъэ зыфэтшыгъэ тичынпэгъухэр! Адыгейим
нэмьц-фашист техакъохэр зырафыжыгъэхэр ильес-
78-рэ зэрэхъурэм фэшл тигу кыддеу тышууфэгу-
шо! Мамыр огур ренеу шуашхъагъ итынэу, щыэ-

кэл-псэукъэ дэгъу шуулэнэу, шлоу щыэр зэкэ къы-
жудэхъунэу тышууфэлъао!

Тиветеран лъаплэхэр, лъхъанчэу шхъащэ къышуу-
фэтэшы, псаунгыгъэ пытэ шуулэнэу, шуулгъашэ
къыхъэ хъунэу, жъышхъэ мафэ шуухъунэу, шуу-
унэгъо клоцэ зэгурлыоныгъэу, гуфээнэгъэу итэлм
къыкъимычынэу шууфэтэло!

Адыгэ Республикаем и Лышъхъеу,
Урысые политикэ партиеу «Единэ Россиим»
и Адыгэ шъольыр къутамэ и Секретарэр
Къумпыл Мурат

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Гъесэныгъэм и Ioфыгъохэм атегуущылагъэх

Адыгейм и Лышъхэу Къумпыл Мурат АР-м гъесэныгъэмрэ шэнэгъэмрэкэ иминистрэу Кэрэшэ Аңзауррэ Мыекъопэ районым иадминистрации ипащэу Олег Топоровынрэ тыгъуасэ алыклагъ.

Зэдэгүүшигъум хэлэжьа-тэх республикэм ипрокурор итуудзэу Кыкы Исмахыил, АР-м ивице-премьерэу Наталья Широкова, Адыгейм и Лышъхэу министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэ итуудзэу Къонэ Заур, муниципальна образование «Мыекъопэ районом» гъесэныгъэмкэ, культурэмкэ ыкы спортымкэ

игъэорышланлэ ипащэу Лариса Милосердинар.

Къоджэ чыплэхэм хэхъоныгъэ ашыныр, закыфэзыгъээрэ цыфхэм ягумэкыгъохэр зэхэфыгъэнхэр ары Ioфыгъо шхъя-иэу щытыгъэр. Гушылэм пае, Мыекъопэ районом ит гъесэныгъэм игупчэу N 5-м Ioф зеришэрэ тегуущылагъэх. Аштгыгъэ зы корпусыр станицэу

Дахьом, тлур — Хъымыцкэй ыкы джыри зыр Новопрохладнэм ашылэх. Псэуплэ цыкликхэм адэс кэлэеджаклохэм егъэдженэр ырьфэгъу къафэхъуным фэш гъесэныгъэм ичурчдение мыйрэущтэу лэхъэнэу агъэпсигь. Аштаклоу, цыфхэм Адыгейм и Лышъхэу зыкыфагъэзаг ыкы гупчэм иофшэн зэрээхишэрэм узчимыгъэрэзэнэу щыг чыплэхэр

дагъэзыжынхэу къельэуугъэх.

Республикэм и Лышъхэу профильнэ министрэм, муниципалитетийн ипащэ мы Ioфыкло зэфхэхысыжьеу къашыгъэхэм ядэууг ыкы цыфхэм къафэхъен-фэгъэ гумэкыгъохэр псынкэу дагъэзыжынхэу къафигъэптаагь. Гъесэныгъэм иорганизации ипащхэм яофишэн зэрээхажэрэм Ѣыкылагъэхэр илэхэу къихъэшыгъ, джащ фэдэу гупчэм иматериалнэ-техническэ зытэт нахьышу зэрэхъущтим анаэтирагъэтын фаеу алтыгъагь.

— Еджалэхэр къоджэ псэуплэхэм ягупчэхэу сидигъу щытыгъ. Мыш адэс кэлэеджаклохэм яснаущыгъэ къиззуахын, шхъяшлухэм адиштэрэ гъесэныгъэ зэрэгъэгъотын амал

ялэн фае. Лъэлкэ проектэу «Гъесэныгъ» зыфиорэм къыдыхэлхытагъэу мы лъэнхэмкээлэхэр къашыгъохэр итэшлэ. Тапэкэ зэшлэхынэу къытлыгъылтыр джыри бэ, — къыуагь Къумпыл Мурат.

Бишшээлээ зигугуу къетшыгъэ псэуплэхэм, еджалэхэм интернетыр ящэлэгъэнхэмкээ, ящыкэгъэ гъэцэлэхжын Ioфшэнхэр ашызэхэшгъэнхэмкээ, гупчэм оборудованиер, нэмыхи пкыгъохэр зэригъэгъотынхэмкээ, корпус зэфшъяфахэм кэлэе гъаджэхэр къазэрэращэлэштхэ шхъялэхэм итээнэфэнкээ республикэм ипащэ пшьэрэльхэр афшигъэх.

Адыгейм и Лышъхэу ипресс-куулыкъу

Адыгэ Республикэм и Лышъхэ и Указ

Адыгэ Республикэм и Лышъхэ 2020-рэ ильэсэм гъэтхапэм и 18-м ышыгъэ Указэу № 27-р зытэтэу «Гъэлъэшыгъэ шыкылэм тетэу Ioф зашлэрэ режимым зэрэтехъэхэрэм ехыллагъ» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Урысые Федерацием и Правительствэ 2020-рэ ильэсэм мэльтифэгъум и 1-м ышыгъэ унашью № 402-р зытэтэу «Зыныбжь ильэс 65-м нэсгъэхэм ыкы ашт нахьыбэ зынныбжхэм карантином ильэхъан Ioф ашлэн зэрэмхэлэхэйрэмкэ тхъялпэхэр зэрээхагъеуцоцт, ахьщэ Ишылэгъу ахэм зерафагъеуцоцт ыкы къазэраратыщ шыкылэр ухэсигъэнхэм ехыллагъ» зыфиорэм диштэу **унашьо сэши:**

1. Адыгэ Республикэм и Лышъхэ 2020-рэ ильэсэм гъэтхапэм и 18-м ышыгъэ Указэу № 27-р зытэтэу «Гъэлъэшыгъэ шыкылэм тетэу Ioф зашлэрэ режимым зэрэтехъэхэрэм ехыллагъ» зыфиорэм (Адыгэ Республикэм ихэбэгъеуцугъэ зэхэуягъэхэр, 2020, № 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 2021, № 1, «Правовой къэбархэмкэ официальна интернет-порталыр» (www.pravo.gov.ru), мэзай) мыш фэдэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэу:

1) я 7-рэ пунктын хэт гушылэхэу «2021-рэ ильэсэм мэзаем и 21-м нэс» зыфиохэрэр гушылэхэу «2021-рэ ильэсэм гъэтхапэм и 7-м нэс» зыфиохэрэмкэ зэблэху-гъэнхэу;

2) я 9-рэ пунктын иа 1-рэ подпункт хэт гушылэхэу «2021-рэ ильэсэм мэзаем и 21-м нэс» зыфиохэрэм ауж гушылэхэу «2021-рэ ильэсэм мэзаем и 22-м къышгэхжэхьэу гъэтхапэм и 7-м нэс» зыфиохэрэр хэгъэхъогъэнхэу.

2. Официальна къызыхаутырэ мафэм Ѣегъэжагъэу мы Указым куячэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхэу Къумпыл Мурат къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 17, 2021-рэ ильэс № 25

Адыгэ Республикэм и Лышъхэ и Указ

Осышко къызэресыгъэм къыхэкэу гъэлъэшыгъэ шыкылэм тетэу Ioф зашлэрэ режимым зэрэтехъэхэрэм ехыллагъ

Федеральнэ законэу «Цыфхэмрэ чыплэхэмрэ чыопс, техногеннэ нэшанэ зиэ ошэ-дэмьышэ тхъамыклагъохэм ашыухумэгъэнхэм ехыллагъ» зыфиорэм, Урысые Федерацием и Правительствэ 2003-рэ ильэсэм тыгъэгъазэм и 30-м ышыгъэ унашью № 794-р зытэтэу «Ошэ-дэмьышэ тхъамыклагъохэр къэмгъэхъуягъэнхэмкэ ыкы ахэм къыздахыхэрэд дэгъэзыхыгъэнхэмкэ къэралыгъо системэ зыкыим ехыллагъ» зыфиорэм, ошэ-дэмьышэ тхъамыклагъохэр къэмгъэхъуягъэнхэмкэ ыкы ахэм къыздахыхэрэд дэгъэзыхыгъэнхэмкэ, машлом Адыгэ Республикэм зыкыыши-мыштэнхэмкэ комиссием зимчээзу зэхэсигъоу 2021-рэ ильэсэм мэзаем и 16-м илэгъэм Ѣаштэгъэ протоколу № 1-м адиштэу, осышко къызэресыгъэм къыхэкэу цыфхэм ящынэгъончагъэ къыдэлтытэгъэнхэм тегъэпсихъагъэу **унашьо сэши:**

1. Ошэ-дэмьышэ тхъамыклагъохэр къэмгъэхъуягъэнхэмкэ ыкы ахэм къыздахыхэрэд дэгъэзыхыгъэнхэмкэ къэралыгъо системэ зыкыим Адыгэ Республикэмкэ ичылээ подсистемэ икъулыкъухэр гъэлъэшыгъэ шыкылэм тетэу Ioф зашлэрэ режимым зэрэтехъэхэрэмкэ, джащ фэдэу зызрауухумэжын фэе шыкылэмкэ цыфхэм макъэ арагъэунэу.

3. Урысые и МЧС Адыгэ Республикэмкэ и Гъэлъорышлэпэ шхъялэ игъо фэльэгъуягъэнхэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэлэл куулыкъухэр, гъэцэлэл хабзэм ифедеральнэ куулыкъухэр ячылээ зыгъэлорышлэжынхэмкэ куулыкъухэм ягъусэу ошэ-дэмьышэ тхъамыклагъохэр къэмгъэхъуягъэнхэмкэ пэшорытьэш амалхэр зерихъанхэу.

4. Зыкылатхэхэрэм Ѣегъэжагъэу мы Указым куячэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхэу Къумпыл Мурат къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 16, 2021-рэ ильэс № 23

Адыгэ Республикэм Ѣыпсэухэу, предприятиехэм япашхэу лытэнгъэ зыфэтшыхэрэр!

Осышко къызэресыгъэм къыхэкэу ошэ-дэмьышэ Ioфхэр къэмгъэхъуягъэнхэмкэ ыкы ахэм тхъамыклагъоу къыздахыхэрэд дэгъэзыхыгъэнхэмкэ комиссиер къышьоджэ амал зериэлээ автотранспорт унаехэр шумыгъэфедэнхэу, осыр зытхъурэ машинжээр пэриохуу ямызэу зеклонхэм пае тъогунапцэхэм автомобильхэр къауышумынэнхэу.

Предприятиехэм япашхэм, унэе предпринимательхэм предприятиехэм, организациехэм, социальна, сатыу псэуальхэрэм къапэуль чыплэхэм, автомобиль уцуулэхэм ягъэхъэбзэнкэ ишыкэгъэ амалхэр зэрхъанхэу.

Гъэлъорышлэл компаниехэм, псэуплэхэм адэсхэм фэтэрийбэу зэхэт унэхэмрэ унэе унэхэмрэ ящагхэр игъом атхунхэу, пхъешхъялэхэм, унашхъяхэм, псыкье-чъехылэхэм мылэу апишээрэ паутынэу.

А пстэуми яшуагъэ къюшт псэуплэхэм ягъогу, ятранспорт, ясоциальна инфраструктурэ иофишэн охьтэ кэлэхм къыклоц зыпкъ ильэуцожыгъэнхэмкэ.

Яшлэжь агъэлъапэ

Хэгъэгү зэошхом ильэхъан советскэ дээхэлхэхэйрэм лыхъужынгъэу зэрхъягъэм, Хэгъэгү игъунапкъэхэр къэзгэхъуягъэнхэрэм, зэпэуцужэ зэфэшхъяфахэм ахэлжагъэхэм яллыблэнагъэ яшлэжь мыкыдыхынхэм, къыткэхъуяэрэ лэхъялхэм патриотизмагъэ ахэлхъягъэнхэм, Урысые итарихъ къэн къэгъэнхэнгъэхъенхэм алаа ильэс къэс зэхажээрэ зэнэхъялхэу «Герои Великой Победы» зыфиорэр мыгын лягъякъуя.

Мы темэм фэгъэхыгъэ очерхэр, рассказхэр, усэхэр, сурэтэу ашыгъэхэр, тырахыгъэхэр, орэхэр аш Ѣызэргъялхэр.

ГЕРОИ ВЕЛИКОЙ ПОБЕДЫ

Ioftkhabsäm изэхэшаклох Урысые итхаклохэм я Союз, УФ-м зыуухумэжынхэмкэ, просвещениемкэ, культурэм-

кэ иминистерствэхэр, Урысые къэралыгъо тхыльеджаплэр ыкы тедзээлээ Унэу «Не секретно» зыфиорэр.

Зэнэхъялхэу фэгъэхыгъэ къэбэр игъэлжлигъэр интернет нэклубыу <http://героивеликойпобеды.рф> ижүүгъотэшт.

Адыгейр шъхъафит зашЫжыгъэр непэ ильэс 78-рэ мэхъу

ЯНИ ҮКҮҮИ НЭМҮҮЦХЭМ ЯКІОДЫЛАГЬЭХ

Хэгъэгу зэошхом нэтыхьуаехэм тхъамык! Эгъуабэ къафихыг. Мэкүмэшьишэ общестьвэхэм якомитетэу 1926-рэ ильэсэм Нэтыхьуа щызэхашагъэм иапэрэ пащэу Меркицкэ Амин иунагьуи къиньбэ зыпек! Экыгъэхэм зэу ашыщ. Унагьом ышъхи, аш ышыпхьоу Асыети, ишъхъэгъусэу Фатимэти, ыкьоу Рэшьди Меркицкэхэм ашлок! Одигъэх.

Рэцыдэ класси 4 хүрэ училышыр кызынхым Меркицкэхэр джыри шапсыгъэ къуаджэу Суворово-Черкесскэм дэсигъэх.

Кіләм тхыльхэр икісәсгәйәх, күйілекіхъэрә пстәуми зәпымью яджәштығы. Ныдэльфыб-зар зәралұптығыәм нәмыкілү.

дэгьоу урысыбзэкл
нэмьцыбзэкл ар
гүшүйэштгэв. Урыс
псэуплэхэмрэ нэмьц
псэуплэмрэ якъуа-
джэ зэралблэгэя-
гъэм ар епхыгъагь.
Гъунэгъу къуаджэ-
хэм адэс кіләцы-
клюхэм адэгүшүйэхэ-
зэ, Рэшьидэ илэгъу-
хэмий нэмьцыбзэмрэ
урсыбзэмрэ дэгьоу къагурио
хүүгэлгээ

Хъэрэнэм къизи, Рэшыдэ зэгэрэм ыльякэлэн зэпиутыгъагь. Джащ къыхэкіеу тлэклү елтэща-оштыгь. Я 30-рэ ильясхэм яуб-лэгүү кілэеgeжэджэ училишыр къызеухым, Тэхүүтэмькье, Нэтыхьое гурыт еджапlэхэм юф ашишэнэу агъякуагь. Етанэ Адыгэ научнэ-ушэтэкло инсти- туутым рагъяблагы, фольклор материалхэр ытугъойхэу ригъэ- жьагь. Ац даклоу Рэшыдэ усэ- хэр, поэмэхэр, кілэцкылухэм апае пышсэхэр ытхыщтыгъех, Тарас Шевченкэм итхыгъэхэри зэридзэккылжыщтыгъех.

1937-рэ ильэсүм ехъулэу Адыгэ шІэнэгъэшэтэкІо институтын иэкспедициехэм фольклор материал 800 фэдиз къаугъоигъагь.
Ахэм ашыщэу 300-р Меркицкэ Рэшыдэрэ аш иофшІэгъоу Уджыхъу Хъалидэрэ агъэхъазырыгъагь. Рэшыдэрэ ыІэкІэ нэкІубгъо 2000 ытхыгъагь.

2000 ЫТХЫН БАТЫ.
Клалэм унагьо ышыгайыу ишь-
хъэгүсэ ышыпхъу цырыкly кэлэ-
цырыкly унэм щайгъэу зызэ-
хехым, пшъэшъэжъыер зэү
къызэрращэлэжъыгъ. Нэүжым
ежхэми сабыитly къапыфагъ.

Ылъякъо зэрэфыкъо гаагъэм къыхэкIэу Рещыдэ фронтым ащаагъэп. Институтми Ioшшэнэир къызэтыригъеу цогъагъ. Ащихъарзынэц бай дэдэ игъэкошын хэлажы, клаалэм Нэтыхъуае къыгъээжкыгъ. Нэмцыцхэм ар аубытыгъэу, щыхъушшэхэу къычлэккыгъ. Полицайхэм анэмыкIэу, абзэ зыгуль цыифхэр ахэм яшкыкIэгъагъэх. Рещыдэ нэмцыцбзэр дэгъоу зеришшэрэм щыгъуазэ ашыгъэ фашистхэр

Меркицкэхэм адэжь къэкIуагъэх, къадэлэжьэнэу клаэм къира-
Iуагь. Ау Рэшыдэ зэу афыгиуп-
кыгъ. Зэрэдэмьлэжьэштыр
зарелом, нэмыцхэм къагъэшынэ
ашлонгьюу къытепхъэшыхъэхэу
рагъэжьагь.

Хүрэм гу лъызытэгъэ ным
меклэ-маклэу иклалэ риуягъ:

— Сиклал, алорэм еуцуал! армымрэм уауқыщт.

— Тян, ар сфершіштеп, арэүштэу сызекіон нахын хъадэгъур наху къыхасахы!

нахъ къыхсэхъ!

Нэмыцхэм ашыщ горэ Рэштын
дэ къыбгодахъ, ышъхъэпхэ-
тыку тло клэрахъокл къеугъ
Клалэр къызэхэфагъ. Нэу аш-
льыбэнагъэр нэмыцхэм къы-
луадзыгъ. Рэштыд ишъхъэгүсэ-
рэ икіэлэціыкіухэмрэ унэм
къырафхи, щагу щтыргъукым
къыдагъэзыхъагъэх. Хъадэр
амыгъэтэйлыжынену нэмыцхэм
къоджэдсхэм къафагъэптыгъ
Нир итэхэнд охижу, шилдэг

Ныр къызэнэхъэжым икъалэ
ихъадэ осым чигъэсаештыгъ.
Ным мэфиш нылэп икъалэ къэ-
льигъэшлэжжыгъэр. Хъадехэр
агъэтэйлыжхэмэ хъунэу нээ-
мыцхэм къоджэдэсхэр фит
зашыхэм, Меркицкэхэм яхатэ-
щичалхъажжыхэ фэдэу заши
чэшчым шъэфэу къэхальэм ахэр
ахыжжыгъэх. Пччи, шъхьаны-
гыупччи зыхэмийлыж, шхын
гори зерымыльлыж унэм уна-
тъор къинагъ. Рэштидэ ишхъэ-
гъуси, икъелэццыкъухэри мэлакзэ-
лэштигъэх. Ягъунэгъо Хъагъур
Шъэофыж натрыф дзыорэ ты-
гъэгъээ щальэрэ къафихъи,
мырэуштэу къарыуагъ:

— Сар, пшъешъежъиехэм хъантхүпс афэшызэ шы, мы хъуми стыр горэ аныбэ ифэн. Тыгъэгъээ гъэгъугъэр ауцелоу псы зытешъухъажъхкээ ямэлэкиалэ нахь зэкэклон. Гъатхэр къэсимэ тофхэр нахь къэпсынкэныхих...

Джарэущтэу Шъэофыжь гү-
нэгъу унагъор хищыжыгъаъ.

Нэтихъуае дэсхэ-
ми зэйпахызэ,
ащ фэгъэхыгъэ къэ-
барыр лэужыкIэхэм
альагъэIэсы. Лъеп-
къэу укъызыхэкIы-
гъэмрэ уичIыгу
гупсэрэ узэрафэ-
шьыпкъэн фаемкIэ
Меркицкэ Рэшыдэ
щысэу агъэльагъозэ,
къакIэхъухъэхэрэр
апIух.

Рэшьыдэ къодыкlae зэрэхүгъэр
къоджэдэссыбэмэ егъэшлэрэу агу
къинаагь. Хъаргыр Шъэофыжь
ыпхьюю Хъарыет игукъэкыжь-
хэмкээ мыйрэущтэу къылддэго-
шагь.

— Хэгъэгу зэошхом ыпэк! Э Меркицкэ Рэшыдэ тиублэп! Э еджап! Э кэлэегъаджэу щылэ- жьагь. Ар кэлээ иштигъэу, нэ- гушъхвапльэу щитигъ. Кэлэ- еджаклохэр аш ренэу пэгъочы- щитигъэх. Иурокхэр пышсэм фэдагъэх. Ар рэхьатэу, узлэпи- щэу гүшүүлэштигъ. Зыгора Іэдэ- бынчьеу зызеклок! Э, кэлэегъа- джэр аш кийуал! Эти, ышъхашо- рэхьатэу Ы щифэштигъ. Кью- джедэс лыжъхэр тиунэ кызы- щизэрэугъойхэк! Э, ахэм къалат- тэрэм ядэуныр Рэшыдэ ик! Э- сагь. Заор кызажъэм ильэси 10 снынбжыгъэр. Кэлэегъа- джэр зэраукыгъэр сяте къы- зысфуятэм бэрэ сыйгыгъ. Аш ихъадэ арамыгъээтылыша- жьа, зэк! Эми альэгъоу мэфэ пчья- гъэрэ осым хэлтыгъ. Рэшыдэ лыгъэ зэрэзэрихъагъэм фэгъэ- хыгъэу сибынхэми, ахэм ябы- ныхжхэми бэрэ къафэс! Узата-

нъяжхээмийн ээрээ квафесэгүүц. Нэтынхуяаे кыдэхэхүүхэгээ сурэтышлээ Емтэйль (Хыагьэр) Аминэт исурэтишлыгээ көддэхэдэсчэр агуулсан зыфэххүүхэм, клаалээ аукыгээм кэлтэвирүүс ным ильфыгээ зэргийгаарэр запьэгччүүм нэку-нэлээ хүгнагчах

Меркицкэ Рэшьыдэ үпхъюу
Раисе джылдээм Нэтыхъуае
щэпсэу. Аш ильээс 80 ыныбжь,
сабынгтымэ ян. Ятэ клонылаа
зэрхэгүүгээр джы кызынэсигъяа
пхьум ыгуу ригъээзын ыльтээкырэл.
Нэтыхъуае дэсхэм зэлэпахызэ,
аш фэгъэхыгъээ къэбарын лэ-
ужыкцэхэм алтагъэлэсы. Лъэп-
къэу укызыихэктигъэмрэ уичын-
гу гупсэрэ узерафешьынкъэн
фаемкцэ Меркицкэ Рэшьыдэ
щысэу агъэлтагъозэ, къакцэхъу-
хъяарын агуулж

ХЬАХЬУРЭТЭ Светлан.
Адыгэ Республикаем куль-
турэмкэ изаслуженнэ Io-
фыш.

Нэтынътай

Тильэпкъэгъухэр янэплэгъу рагъэкъыхэрэп

Къэралыгъо программэ «Тильэпкъэгъухэу Іэкыб къэралыгъохэм ашыпсэухэрэр ежхэм яшоигъоныгъекэ Адыгэ Республикэм къэкощыжынхэмкэ Іэпилэгъу афэхъугъэнээр» зыфиорэр пхырышыгъэнэм иофыгъохэм афэгъэзгъэ межведомственне комиссием зэхэсигъо илагь. Ар зерищагь Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковам.

Аш ипэублэ псальэ къызэрэшигуягъэмкэ, Урысые Федерацием ипрограмма диштэу мыгъе ящэнэрэ ильэс хүгъэу тишьольыри ар щагъэцакэ. Къэралыгъо программэм ипхырышын фэгъэзгъэ ведомствэ пстэуми зээгъыныгъэхэр адашыгъэх. Джащ фэдэу икыгъе ильэсны ашыгъэр, мы къихыгъам анаэ зытырагъэтиштэх ахэлтэнхэу къызэрэзэрэгъоигъэхэр Наталья Широковам къыхигъэшгь.

Зэхэсигъом апэрэ иофыгъоу зытыгушыгъагъэхэр къэралыгъо программэ «Тильэпкъэгъухэу Іэкыб къэралыгъохэм ашыпсэухэрэр ежхэм яшоигъоныгъекэ Адыгэ Республикэм къэкощыжынхэмкэ Іэпилэгъу афэхъугъэнээр» зыфиорэм епхыгъеу 2020-рэ ильэсны ашыгъэр арь. Аш зытыгушыгъагъагъэхэр къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адьрэлэ зэпхынгъэхэмкэ ыкы къэбар жууѓем

иамалхэмкэ и Комитет итхьаматэу Шхъэлэхъо Аскэр.

Аш къызэриуягъэмкэ, 2019-рэ ильэсным иятлонэрэ ильэсныкю къыщегъэжъагъэу программэр республикэм шыпхирашы ыкы ар 2021-м нэс тельтигъэх. Зыфэорышэрэр Іэпэсэнгъе ин зыхэлт тильэпкъэгъухэу Іэкыб къэралыгъохэм ашыпсэухэрэм тишьольыр къагъэзжын, республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъонгъе ылахьшиш хашыгъаныр арь.

Ылшъэкэ зыцэ къетогъэ комитетир программэм игъэцэклэн фэгъэзагь. Кощын иофхэмкэ Гъэйорышланлээ ежь зыфгъэзгъэ иофыгъохэр зэшүүхэх. Аш хэлажъэрэ ыкы иунаѓо Адыгэим ишьольыр къыхиубытэрэ муниципальнэ ыкы къэлэ пстэуми ашыпсэун фит. Тильэпкъэгъухэр къэкощыжынхэм къэгъэгүшгүйэнхэм, ахэр мышынгъэшгь ыкы къэбар жууѓем

афэш цыфхэм иофшэн ягъэгъотигъэнымкэ къэралыгъо кулыкъум программэ гъэнэфагъэ зэхигъэуцаагь. Джащ фэдэу къэкощыжынхэмкэ зэтигъо ахьщэ Іэпилэгъу ыкы гъэсэнгъэу Іэкыбым Ѣзызэригъэгъотигъэхэр мыш къыщигъэшыпкъэжын пэхухащыр ратыщтых.

— 2020-рэ ильэсны тильэпкъэгъу нэбгыре 40 къэдгъэжъыжынхэу итхъухъэгъагъ: программэм хэлажъэмэ зышоигъо нэбгыри 10-р ыкы ахэм иунаѓо и нэбгыре 30-р, — къытуяагь Шхъэлэхъо Аскэр. — Ау ушъхагь зэфэшхъафхэм апкэ къикыкэ тфэгъэхъуяа. Ахэм зэу ашыш коронавирусым зимишшомбгүйнхэм къэралыгъо гунаапкъэхэр зэрээзфашыгъагъэм къыхэклий ахэр Урысые къыханхэу хүгъэп. Программэм хэлажъэрэ нэбгыри 9-мэ ыкы ахэм иунаѓохэм «вид на жительство» я. Нэбгыри 4-мэ илэпилэхэр зэрэггэгъотынхэм фэш зэтигъо ахьщэ Іэпилэгъу аратыгь, нэбгыри 5-мэ илэпилэхэр зэрэггэгъотыгъэх. Тильэпкъэгъухэм нахыбэу илэпилэхэр къыхахырэ Мыекуя-перэ Тэхутэмькье районымрэ.

Хэлажъэхэрэ ежь-ежырэу иофшланлэ лыхъунхэ ыкы унэе предпринимателзу, мэкъумещ-фермер хызметшланлэ ялэу къагъэльэгъон зэральэкъыщтыр. Къэралыгъо программэр пхырышыгъэнымкэ Комитетын епхыгъеу Общественне совет, комиссие зэхашагьэх. Мы уахтэм етлупшыгъэу тильэпкъэгъухэм макъэ зэраагъэштүм ыууж итых. Аш пае Комитетын сайт ыгъэпсигь, цыфхэм иофшэн ягъэгъотигъэнымкэ къэралыгъо кулыкъум Адыгэ Республикэмкэ и Гъэйорышланлэ мэкъэгъэу системэу «Соотечественники» зыфиорэм иофшланлэ чыпилэу, Іэнатлэу Ѣзылэхэр къыргъахъэх.

Зэхэсигъом зыщихэлэгъэхэхэр альэныкъокэ ишыгъэхэр ашыгъэх.

KIAPЭ Фатим.

Сурэтхэр Іашынэ Аслын тырихыгъэх.

Адыгеир чыпилэу ыубытырэмкэ дэктоягъ

2020-рэ ильэсэу икыгъэм цыфэу арысхэм илэпилэ амалэу ялэхэмкэ Урысые ишьольырхэр зэрэггэшшагъэхэу, къэхэр зэфэхыссыжъхэр къэбарлыгъэлэс амалхэм къыхаутыгъэх. Ахэм къызэрагъэлэгъуагъэмкэ, Адыгэим ильэскэ иофхэр нахышиш ышыгъэх ыкы я 24-рэ чыпилэ нэс дэктоягъ. 2018-рэ ильэсэу ар я 31-у Ѣштыгь, 2019-м я 27-рэ хууѓагъэ.

Специалистхэм къызэралорэмкэ, Урысые илэхэхэм янахыбэм цыфхэм илэпилэ амалэу ялэхэр ашызэхъокыгъэхэп. Рейтингым апэрэ чыпилэхэр Ѣзызубытыхэрэ къалэхэу Москва,

Санкт-Петербург ыкы Московскэ хэкур архы. Слискэр зэфээзшыжырищым ахэтих Къэрэшэ-Шэрджэсир, Республике Тывар ыкы Забайкальске краир.

Мы ушэтихэм УФ-м псауныгъэр къэхуумгээнимкэ, финансхэмкэ иминистерствэхэм, Россстатым, Гупчэ Банкым ыкы нэмькэ зэхигъэхэр къызфагъэфедэхээзэ агентствэу «РИА Рейтинг» зыфиорэм иэкспертхэм къагъэхъазырыгь. Цыфхэм гъотэу ялэу зыфэдизир гуртымкэ лытагъэхэр, иофшланлэ чыпилэ зилэхэм япчагъэ, иофшланлэхэм ябэдзэршыпилэ изытет, илэпилэ зилэхэм зыфэдизир, Ѣзылэхэр, демографиет ылъэныкъокэ иофхэр зыфэдэр, экологиет, климатыр, цыфхэм япсауныгъэр, гъэсэнгъэхэм ылъэныкъокэ шагъэхэр, экономикэ хэхъонгъэхэр, бизнес цыклик зызэриушшомбгүйрэ, чыпилэ иамалхэр зэрэггэфедэхэрэ, транспорт инфраструктурэд къыдалыгъэх.

«Угу машо имылъу лъэпкъ Йофыр пшІэшъущтэп»

Іакыбым щыіэ тильэпкъэгъубэ ешэ, ахэр инэосехэ къодыиеп, мыш къэклохыгъе щыпсэухэрэми, къэзымыгъэзэжыгъехэми яофыгъохэм ашыгъуаз, ахэм язашохынкэ ишлгъэшко къегъако.

Мариет юф имылъу зыкли улкъэштэп. «Моу телевидением юф сиэу сиклогоагь, джы сиклэццыкъухэр къэзэрэугъоиштхэш, псынkaloy Хасэм и Унэ синэсэжын фае» elo зэгпйт. Аш фэд имафэхэр зэрэхлохэрэ. Үнэйджыкіэ зигъэпсэфими хвушт, ау ежь ренэу юф и. Гушылэу урамын тетынэу уахьтэ къеклурэп. Сэгъэшлагъо къячэ къезытырэр. Етланэ сэр-сэрэу джэуап зэсэтыжы — зыпиль лъэпкъ юфыр арэу тесэубытэ, аш сехьирхыхышэрэп.

Мариет ильэсэбэ хъугъэ зысшэрэп, аш ехыллахъеу тигъээт къыхиутыгъэр маклэп. Ау улкъе къэс гъэшлэгъонэу хэппъягъорэм нэмькіэу къячэ хэгъогуатэ, дээм нахы дэгъур дунаим зэрээнхынхээр гум къэгъекъижы.

Лъэпкъым фэгъэхыгъэмэ, аш сид сиоф хэль Мариет ылоштэп. «Абу ашкэ уеупчыгъэмэ, мыш тетэу къулоштгъагъэ» е «Къуекъо Налбый тифэ дэдэу мэр ылгъагь» ылозэ, ежь иакыл къыхырэр юмыгъэбяракъэу бзыльфыгъэр лъэпкъ юфым къитегуущы.

Лъэпкъ юфым чанэу фэлжэхэрэм язэнэкъую Канадэ щыпсэурэ тильэпкъэгъухэм ильэс къэс зэхашэрэм иклэххэр джырэблагъэ зэфахысэжыгъэх. Аш щитекъуагьки «Сэтэнай-2020-рэ» зыфиорэ цэ лъаплэр къифагъэшъошагь ныбжыкіэ-театраль эн студиу «Щыгъыжыем»

Уджыху Мариет тиресpubликэ имызакьюо адигэхэр зыщыпсэурэ хэгъэгубэмэ ашашэ. Ар тильэпкъ фэгумэкъирэ, аш фэлэжъэним кочешхо хэзыльхъэрэ цыиф.

Илаштэп, АР-м инарод-нэ артисткэу, УФ-м изаслуженнэ артисткэу, АР-м и Къэралыгъо премие къизэрата гъэу, «Адыгэим и Щытхъузехъ» зыфиорэ цэ лъаплэр къизфагъэшъошагъэу, республикэ ны хасэм илаштэп Уджыху (Биданэкъо) Мариет. Ары гушылэгъу тшынэу зыкэхъуугъэри. Лъэпкъ юфым пыльхэм анахэ дэгъухэм афагъэшьшэрэ тыныр къизэрата гъэмкэ тифэгъуагъ, юфыбэу зыпильрэ зыгъэцкіэнимкэ къячэ къезытырэм сиклэупчагъ.

— Ар дэгъоу къюсон, сицыкъугъом къятауагъэр, зэхэсхыгъэр ары. Сигунэнэу ненэхъэм нарт къэбар къыхуу къаляутэштгъэхэр непи сиgy къэкъижых. Уицыкъугъом пльэгъурэм, зэхэпхырэм мэхъанэ-

нэклубгъуабэхэр тхылъыплэ дэлхэе цыккүхэмкэ къыхгъэшгъэх, нэклубгъохэм къэлэмкэ зытхэгъэ чыплэхэри ялх. Зъэшлагъу сиклэупчагъэти, телевидением щытыритхуу къычэгъиг. Зэрэтомиблэу зэрэтыратхэштэйр, ежь къытэфэгъэ лахым юф зэрэдишлэрэр къытуагъ.

— Нарт эпосыр ныбжыкіэхэм агурыгъэлгъуай. Ар къыбургуоным пае адыгабзэр дэгъоу пшэн фае. Хүгъэ-шлагъу къыщылатахъэр зэхэпшэнным пае ныбжыкіэм бзэм ылтыэнкъюэл лъэпсэ дэгъу илэн фае. Клэлэццыкъухэм аш пшысэм сакъыфеджэ. Аш фэдэу Пэтэрэз ятэ ыль зэришлэхъырэм щыщ сценэхэр етлани къэсэуатэ. Пшысэм фэдэ зеклакиэхэр, бъяцкіэн умыльэкъыт чынпэхэр къыхэтэгъэшых. Гушылэм пае, сидэуштэу ошьгум нэснэре лъэй къэбгъотышт? Аргюриль щальэ тыдэ къипхышт? Ежь къэлэццыкъухэм къызэралоу

къафэсэуатэ. Ильэсэбэм къыклоцл сэ дэгъоу зы къызгурлыагъ — угу машо имылъу, аш мблэу лъэпкъ юфыр пшэн пльэкъыштэп.

— **Мариет, цыиф зэлук-Іэгъуэм узыгъэгумэкъын е угу къеон горэхэр ашызэхэохыба?**

— Бэ аш унаэ таудзэнэу ашызэхэпхыштэп. Гушылэм пае, зымафе хъэдагъэм ныбжь зилэ бзыльфыгъэ хэхлэгэхэр горэм «Сивнучэ так нельзя зесэ-юом...» ылозэ къэгүшүүтэти, адрам «арэп уипхорльф урысыбзэкэ удэгүшүүт?» ылую къеупчыгъ.

Сабыим узэрэдэгүшүйэрэ, унагъом щызэхихырэ бзэр ары къызэрэгүшүйштэп. Джыри зыльэнкъуу. Непэ адигэ къудажхэм урыс унагъохэр къадэхъажых. Адигэхэм яунхэзу зычимысъяжхэр ашэфыгъхэш, ашэпсэх. Тэ тизакъон, Тырку-еми, Сириеми, нэмькі чыплэхэм

урсысыбзэкэ тадэгүшүйэ. Гукъау нахь мышлэми, чыжкъеу пльэрэ шылжэжэп.

— **Лъэпкъ юфым пыллыр ежь ифедэ егушиши сэу мэхъуа?**

— Сыкъалъэгъумэ, гу къыслатэмэ сицоийгоу егъашэмий лъэпкъ юфым сицыльгыгъэп. Ыпшэкъе къызэрэшысцяуагъеу, гу куаччэ имашю укъырихъакын фае. «Шу ши, псым хадз» зыфиорэ гушылэжжыр мы чыплэм къыщыпон пльэкъышт. Цыфыим шлоу ышлэрэр зэклэри Тхъэм къельэгъу. Шлоу пшэрэ пэпч аш лъыплитуу зыгорэ къыкъеклонуу щытэп.

— «Сэтэнай-2020-рэ» зыфиорэр къызыкыпфагъэшьшошагъэр 2008-рэ ильэсэм зэхэпшэгъэ кіэлэццыкъу студиу «Щыгъыжыем» зыфиорэм юфуу дапшлэрэм пай. Аш ехыллахъеу къэплюгъэм дэгъугъэ.

— «Щыгъыжыер» Адыгэим имызакьюо адигэхэр зыщыпсэухэрэ хэгъэгүхэм ашашэ хүгъэ. Ильэс 12-кэ ѹзкэлэбэжьимэ ѹзкыбым къикъыжыгъэхэм ашыцхэм бзэм сицэрэпильтээр ашэти, яклэццыкъухэм адигабзэ язгашлэмэ ашоийгоу къыкаулагъ. Аш нэбгырэ зытфыхъэдэгъажы, 20-м нэснэгъ. Сабийхэм ильэси 5 — 6 аныбжыгъ. Сильэпкъ шултэгъоу фысиэм къячэ къыситыгъ. Пшэрэлъеу сиацъэр адигабзэр агульхъаны ары. Ашкэ згъэфедагъэ театрэм, сценэм иамалхэр. Ар сабийхэм агу рихыгъ. Етланэ лъэпкъ мэфэкхэм тахэлажьеу едгэжжыагъ. Іакыб хэгъэгүхэм ткэшээ республикэхэм ташылай. 2018-рэ ильэсэм Адыгэим ирайонхэр къэткъухыагъэх, къаджэхэм закыншыдгэлэгъуагъ. Цэлдаор, күшэхапхэр, нысащэр къацьдгэлэгъуагъ, усехэм къяджагъэх. Цыфхэр къазэрэпэгъокыгъэхэм кіэлэццыкъухэм лъэшэу агу къылэтигъ. Нахь фаблэхэу студиим къаклохээ зэпахырэ уз бзаджэм тиофшлэн къызэпигъэуагъ. Лъэшэу сиыг къео ильэсэу икыгъэм тэрэзэу юф адэсшлэнэу зэрэмыхъуагъ. Ренэу Тхъэм сельэу псынkaloy узыр теклэу тиофшлэн едгэжжынэу.

— **Тхъауегъэлэсэу, Мариет. Къячэ уиIэу, джыри ильэсэбэрэ лъэпкъым уфэлэжъэнэу пфэтэло.**

СИХЬУ Гошнагъу.

шо ил, ары зэкэри къизынжэхъэрээр. Непэ нарт къэбархэм бэрэ зафэсэгъазэ, сицогъэшэгъонэу кіэсэджыкъижых, «Щыгъыжыем» хэт кіэлэццыкъухэри аш героу хэтхэм ашысэгъэшъуазэх, — elo сицогъиэгъ.

Мариет Нарт эпосым итомибл щыщэу зы тхылъ ыпашхъэ ил,

текстым щылэнгъэм щыхъун зымылъэкъыт зеклакиэхэр къыхэтэгъэшых.

Адыгэим анахэ пэблэгъэ псэушхъэхэм татегушигъэ хъумэ, шым этланэ хъэм ягугъу тэшь. Тигерб сепллы зэпхыгъэхэм сэзэштээр. Аш шэу тешхъягъэм ехыллахъеу кіэлэццыкъухэм

ашыпсэурэ адигэ чылхэмэ ашымынхэр благъэу къахэтэгъицхъэх. Адыгабзэр ѹзкыб шыгъэнымкэ аш «ишуагъэ» къэкло. Урыс унагъохэр адигэ чылхэм къадаххэхэрэм яклалхээр адигабзэхэр гушылэштэгъэх. Джы адигабзэр зэрэгшлэнэу юф ялэп, тигуалпэу

Псауныгъэм иухъумаклох

Үз зэфэшхъяфхэр зыпэкіекігье цыфхэм япсауныгъэ зыщызетырагъеуцожырэ Гупчэу Мыекуапэ кызызэуахыгъакіэм цыфыбэ щызблэкы. Гүшіләм пае, пкы фыкъогъэ зэфэшхъяфхэр зиһехэм, инсульт кызэуагъехэм, зипсауныгъекі хыбызхэм язетегъеуцожынкі мыш Іофышхо щызашуахы.

Джащ фэдэү зэпахырэ узэл
ковидыр зыпэк! Экыгъэхэм яп-
сауныгъэ изэтегъэуцожын
Гупчэр дэлажье. Медицинэ
шэхжээшүмэ адиштэү ар зэты-
рагъэпсыхыагь. Врач шъхьаалу
Хъак! Экыгъо Ларисэ аш фэгъэ-
хыгъэ зэдэгүүши! Эзью дэтшы-
гъэр тыгъэгъазэм и 10-м 2020-
рэ ильясым «Адыгэ макъэм»
иномерэу къыдэк! Гыгъэм къы-
шыхэтэутигъагь.

Апэрэмкіе мәхъянәшхо зәрамытәу, амал кызызәрықтоу сымәджабәмә альытәре іззегү физкультурәм нахь иғәкіттөгөн гәз сыйкытытегүшүйі шыңытты. Сә сышхәкіе сүшшети, ишшөгешхо кызызәрәкторәр зәттәнәфыгъэ. Ковидкіе сымәджағайхәр зыхахъэрә купхәм мыш щаделажъяк зы врачә инструкторитүрә. Сабый купхәм тоф адаштау зы методистре зы инструкторрә шыләх. А зәптәстүм апшә итыр Гупчәм іззегү квәралы бо медицина университеттім іззегү физкультурәмкіе икурсхәр кыуухыжыгъяр. 2020-рә илъесым ионығо мазәщүублагъяу коронавирусыр зыпекікіягъярәхәр зыхехъэрә купхәм іззегү физкультурәр Гупчәм щарегъяшы.

«Мы купхәр зыккесштагъяжәр, — къеуатә Дзыбә Бәллә, — коронавирусыр кыюмыузынмыкіе іззегү физкультурәм ишшөгешхо къекіш ары. Тә сымәджағайхәм таҳэт зәпйт. Сиофтәгъүхәми сымәджағайхәм

хэр къахэкыгъех. Къыднэсыгъэми, узым тызэлтимыштэнымкээ, тыфрикъунымкээ физкультурэм мэхъянэшхо ил, ашт пкъышольр егъэпти, узхэм апегъэуц. Тыгъэкъокылэ лазэхэм, анахъеу Китай илэпэласэхэм, зэралты-тэрэмкээ, пшлэрэм мэхъянэу хаплъхъэрэм, шлошхъуныгъэу фууилэм мэхъянэшхо ял. Іээгъу физкультурэм идесэ пэпчь цыфым ипкъынэ-лынэ игъэкіжжын дэлажье. Мары, гүшүлэм пае, жыир зытуутэшш тэубыты, зэрэтфэльэкырыэм фэдизэу тэыгы, тхъабылхэр зэлтэгъэфых, кислородыр икъуапэ пэчь іэкіэтэгъахъэ. Тызэрхъуужы-щтым тегупшицы. Нэүжым юф зышлэгъэ жыир кызытуутэгъэпти. Ашт фэдэу гъогогъуи 8-рэ зыпшырэм, уижыкъащ эзете-уцо. Ковидыр зыпекікыгъэхэм ары дэгъо шъхъаэу ялэр».

щысэшшоу Іэзэгъу физкультурээр зышыхэрэм апашихъэ ит. Аще цыхъэ фэзышшоу къекlyapлэхэрэм игушылэ шъабэу, гурьылогошшоу афегъазэ. Къыигъэльлагъорэр ардэдэм къэзымышшоуухэрэм щэлагъэ афырилэу, рэхъатэу къытиргъэзэжкызэ къарегъэлэгъу.

«Жъэжъыехэмрэ (почки) тхъабылхэмрэ (легкие) занкэу зэпхыгъэх. Тхъабылым ихъэрэжьыр ахэм анэсы. Тхъабылым зыхаlкIэ, Iашгуякъэр мэклоуды, льым хэль шьоуущыгъур дэklyae, Iепкъ-льэпкъхэр къеузых, шум (печень) илофшэн зээцкъо. Зэкээ зэрэзэпхыгъэм шьуеплэ. Жыы къашуущэ зыхыкъэ, сыйдигъоки пэккээ зытушшуц, пэм ихъэрэ жыыр шхъэкуюцыим занкэу нэссы, lof регъашшэ. Къызлужкугъэпщы зыхыкъэ, тхъабылир зэрэшшуунэкъыжын рэр зэхэшшошшэфэ шьуепш. Шьумыгузажкуу».

Дээбэ Бэллэ ежыри фэш-
гээзгүй физкультурын
цаклэ. Купэй Ioft зыдишлэрэм
зэгүрьыногыг эрдэгтэй, игу-
щыгээ klyuchlэ илэв зыфешэх,
зэрэхүүжын штуягээ хэ-
льээ зэрэдэлажьэхэрэр ашлонь
егъэхьү.

Физкульттурэ ятфэнэрэ кло-
гъум ыуж, сэри гу къызлэпьис-
шыхъихи, Мэздахэ eklyre дэкло-
ялпэм, сыйзысымэджэгъэ ужым
шлэхэу сыйдэмыклоешьунэу къыс-
щыхъуштыгъэм, ышъхьапэ шынп-
къэ синэсийнэу скlyачэ къы-
хыгъ. А къарыур къысхээзиль-
хагъэр лээзэгъу физкульттурэу
Данба. Боддо тигт сийцэлэр сэри

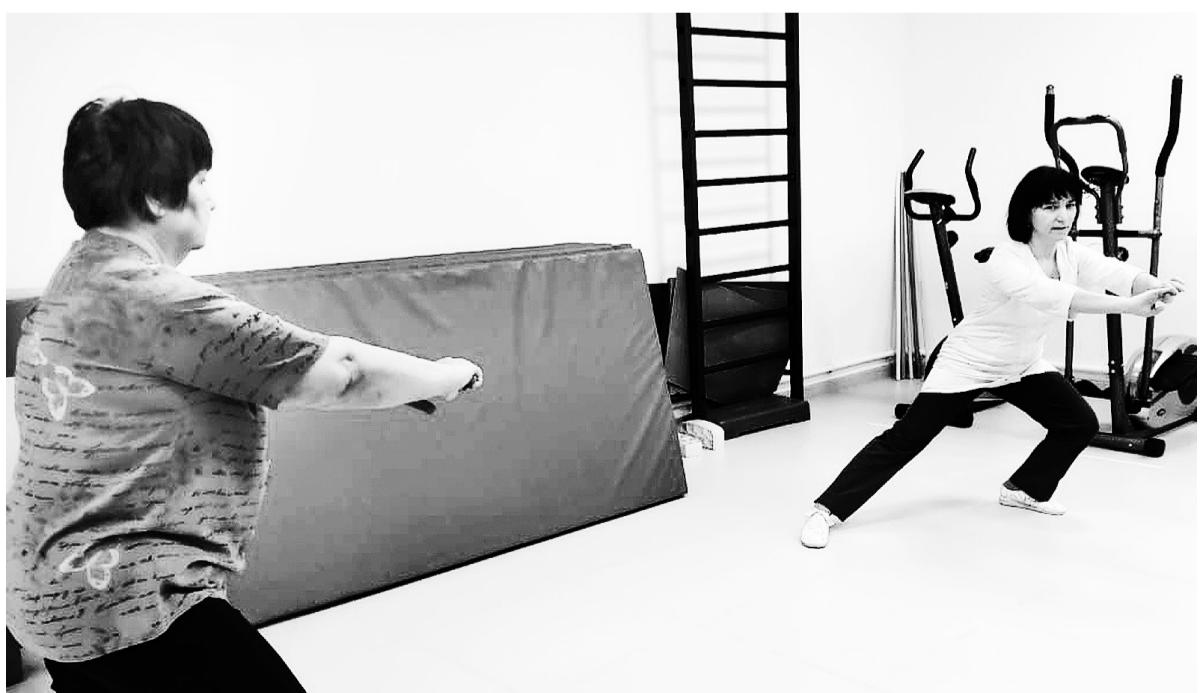
«Гимнастикэр — зэкэ оп-

гanhэм япхыгъ, зэклэмэ юф аргъашлэ, кызызэуехых, куячлэ кьареты, шьэфэу пкыышольм хэль амалхэр кьыдехыхе. Аш угу кьыдещае, узэрхэхжынтыр пшошь егъэхъ, пстэури пфэ-укючынэу угу псынкэ ешы. Цигуныр, бодифлексыр — жыр уубытызэ жыры къэпщэшүнныр — ыкли рефлексотерапиер зэгъусэхэу ары лээзэн физкультурэу язгэшшырэм ылъапсэхэр. А лъэнэкующыр зэдийштэхэу сэ сэлъытэ. Цыфым ыклюачлэ ед-гэгтотыжыныр ары типшээрлыыр», — Бэллэ шьырытэу, ау ицыхъэ зытльтыжъяэу, кьы-лорэм шлошхъуныгъэ фырилэу, кьеуатэ.

Гупчэй хэт 1999-ын физкультуурын мафэ къес нэхгүрэ 40 щызэблэкі. «Сымэджаага хэмэе джыри зипсауныгээ хыбэйхэм тидесхэм ауж псэр къапык1999ыгээ зытльэгүүхэрэм тиофшэн мэхьянэу илэр зэхэтшэй, аш tegээгүүш. «Зыбгэхъяа шуныр щынэгээ ыльяас» алоба? 1999-ын физкультуурээр зэкэми ашы хьущт, температурэ ыкли льыдэклияа ин ямыэмэ. Псэхэхъяа шеэзэй зиэ бзыльфигээ къаклорэр коронавирусны къыкэрызыжыгээ къодий. Хыльэ къышэхъу тшыре гимнастикэр, манске зэпти, ау фаеу къэкло. «Апэрэ къэкло гум ылж чэцим рэхьатэу апэрэу сыйчыяа» зэрияа гум мэхьянэшко ил. 1999-ын хуугээ иштуагээ къыригээ къыштэу. Цыфтым 1999-ын риубытэрэр къидэхъу. Медицинэр непэ нэмийкээ хуугээ, лъэнэхъуабэхэр зэльеубытых, ахэр зэрэдгээ федэшүүхэрэм тапэки хэхъоныгэхэр зэрэштхэр тшыашаа егъехъу», — къыхегъяа Бэллэ.

Сэ сшхъэкэл іэзгүу физкультурэм изакьоми, врач іепэласэ уигтусэу, ар тэрэзэу ыкли уишыгкъеу пышы хъумэ, псаунгъэмкэ иштогъешхо къызароқынштыр сунчатаңыз.

ТЭУ Замир-

Осыр нахь макІэ зыхъущтыр

Гидрометеорологиекіэ ыкіи тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим лыпльэгъенімкіэ Адыгэ гупчэм кызэритыгъэмкіэ, мазэм ошх-осэу кыщехын фэе пчагъэм нахыбэ мэфищым кыклоці (мэзаем и 13 — 15-м) республикэм кыщесыгъ.

Осэу кытырилхъагъэм ильягъэ сантиметрэ 68-м нэсигъ, күшхъехэм бэкэ щынахыб.

Гидрометеорологиекіэ Адыгэ гупчэм ипащэ игуадзэй Виктория Гусевам кызэритеагъэмкіэ, мы уахтэ ехъулэу осэу кыесыгъэм ибагъэ щынагъо кыххэкынен щытэп. Псыхъохэм адэт псыр шапхъехэм

ашокырэп ыкіи посынкіэу осыр къэжунэу ригъэжъэштэп.

— Мы мэфэ благъехэм чэшым щылэшт чылээр градуси 10 — 15-м фэдизышт, мафэм — градус 1 — 6-м клахъэу къехышт. Мэзаем и 19-м ехъулэу температурэр 0-м къеколлэшт, осэу къесрери нахь макіэ хъушт, — кылуагъ Виктория Гусевам.

Гидрометеорологиекіэ ыкіи

тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим лыпльэгъенімкіэ Адыгэ гупчэм кызэритыгъэмкіэ, анахь осыбэ Мыекуапэ кызыщесыгъа-гъэр 2004-рэ ильэсир ары, мазэм къехын фэягъэм ипро-цент 290-рэ хъуштагъэ. Непэрэ мафэм ехъулэу къэлэ гупчэм а къэгъэлъэгъонир процент 245-рэ мэхъу.

ІШЬЫНЭ Сусан.

Мы мафэхэм нахь макІэу шъузекІу

Тызэмисэгъэ осышкоу ыкіи чылэу Адыгэим къэкуагъэм мы мэфэ зэ-кіэлъыклохэм нахь загъэпытэ. Синоптикхэм кызэрратырэмкіэ, джыри мы тхъамафэр екыфэ ауштэу щытыщт.

Арышъ, Адыгэим и Къэралыгъо автоинспекции цыифхэм зафегъазэ сакыныгъэ кыз-хагъэфэнэу, зэпчайжъагъэ машинхэм азыфагу ильын фаер шлоки имылэу кыдалытэнэу ыкіи инэу мыйзечъэнхэу.

Мы уахтэ гъогу патруль

кулыкъум иофишиштэхэр гъогу-рыкъоним хэлажхъэхэрэм зэ-пымьюго альэппльэх, ишыкІэгъэ

їпэйгъур арагъэгъоты. Хэгъэу-

нэфыкІыгъэн фае, күулыкъу транспортым ыклоці ишыкІэгъэ

пкыгъохэр ильых, осым хэнэгъэ автомобилхэр кызэрхах-щыжыщт гъучыч клаасхэм анэссыжъэу.

Гъогу транспорт хъугъэ-шла-

нахь макіэ шыгъэным пае а купхэм яофишлэн агъэльэшыгъ. Автомобилхэр зэрыклоэр гъогухуу осыр зыщызэттихъэрэ чылэхэр полицейскхэм кыхагъэшх ыкіи аш фэгъэзэгъэ къулупкъухэм къэбарыр альягъээсы.

Осыр зытхъурэ техникэм иофишлэн перьюхуу шъуафэмыхъуним пае унэе автомобилхэр гъогу напцхэм къа-лышумыгъанэх.

Мэзаем и 16-м республикэм игъогхэм аварие 21-рэ къатехъухагъ, цыиф хэкъодагъэл. Нахыбэр зыщыхъугъээр Тэххутэмийкое районымрэ Мыекуапэрэ (10 ыкіи 4). Адыгэим и Къэралыгъо автоинспек-

цие күшхъехэм якүрэ гъогум ыкіи М-4 «Дон» зыфиорэм язытет инэпльэгъу ригъэкырэп.

Зэрэчылэм кыххэкыкіэ псауныгъэм изытет кызыщыкъон зэрилъэкыщтыр, аш фэшлэвдителхэр зылъыпплэжынхэу гъогу инспекцием закынфэгъазз.

Лъэрсрыклохэм мы мафэхэм гъогу зэлпрыкылэхэм сакыныгъэ нахь кызыщхагъэфэн фае. Осышхом кыххэкыкіэ машинэр зезифэхэрэм альэгъурэр нахь макіэ зэрэхъугъэм пае нэфынэр къэзытырэ пкыгъохэр жыгъэфедэнхэу зыщышумыгъэгъупш. Амал зэрилкіэ шъуизеклон нахь макіэ шуушы.

Жэжъыехэмкіэ къечъэхыгъэх

Осышкоу Адыгэим кыщесыгъэм зыхэм къинигъохэр къафихыгъэх, адрэхэм — чэфыгъо хахыгъ, кымэфэ джэгукіэхэр зэхажагъэх. «Жэжъие биатлоныр» зикласхэм апае спорт зэнэкъохуу Мыекуапэ икъэлэ парк мэзаем и 16-м щыкluагъ.

Сурэтыр щынын Аслын тэрихыгъ.

Къэлэ спорт комитетым кызэритыгъэмкіэ, стадионэу «Зэ-къошныгъэм» ыбгүүкіэ метри 150-рэ хъурэ гъогоу пхыраутыгъэм чылэлээ зэпүүгүүитү фашыгъ. А чылэлэм ушытэу ыкіи ушысэу ос лашкіэкіэ ушыон фае. Зэнэкъохум изэхэца-клохэм жэжъыехэр къаритыгъэх.

Спортыр зикласхэмэх, жэжъье зыгъэфедешүхэрэр мыш хэлжээгъэх. Теклоныгъэ кыдээзыхыгъэхэр дипломхэмкіэ къахагъэшыгъэх.

МэфэкІымкіэ афэгушоштых

Хабзэ зэрэхъугъэу, хэгъэгум иухумакіо и Мэфэ ехъулэу республикэм юфтхэбзэ зэфэшхъафхэр щызэхашщэх. НыбжыкІэхэм яхэгъэгу шу альэгъоу пүгъэнхэр ары анахь мэхъянэшхо зэраторэр.

Мэзаем и 23-м ехъулэу волонтер ныбжыкіэ юфтхэбзэ «Хэгъэгум иухумакіо фэгушу» зыфиорэр Мыекуа-

пэ щызэхашщэхт. Дээ-патриотическое движение «Юнармия» зыфиорэм икурсанхэмэрэ Мыекъопэ къэлэ администрации гэсэнгъэмкіэ и Комитет иллъыклохэмэр дээ госпиталым чэлххэу зэлазхээрэм мэфэкІымкіэ афэгушоштых, шуухафтынхэр аратыщх.

Зэхщаклохэм кызэралу-гъэмкіэ, мыш фэдэ юфтхабзэр ильэс къэс Мыекуапэ щэко. Мы ильэсэм ар мэзаем и 20-м зэхашщэхт. «Адыгэим иныбжыкІэхэр» зыфиорэр муниципальнэ программэм ар къыдыхэлъытагъ.

(Тикорр.).

Ушу-саньда

Дышъэу — 6, тыжынэу...

Кыблэ шъолырым ушу-саньдамкэ изэнэкъоку Псышуапэ щыкуагъ.

Адыгэ Республика м спортеджаплэу N 2-м, пашэр Урысыем, Адыгейим язаслуженнэ тренерэу Хыт Юныс, зыцзызыгъэсэрэ бэнэкло 12 зэлукэгъухэм ахэлжьагъ. Яонтэгъуягъэхэм ялъытыгъэу нэбгыри 6-мэ дышъэ медальхэр кындахыгъэх. Республика м шытхур кыфэзыхыгъэхэр: Ольга Коваленкар, кг 56-рэ, Виктория Чугреевар, кг 60, Виленна Парамоновар, кг 70-рэ, Кристина Морозовар, кг 75-рэ, Заур Магомедовыр, кг 65-рэ, Гаджимурат Муртазалиевыр, кг 70-рэ.

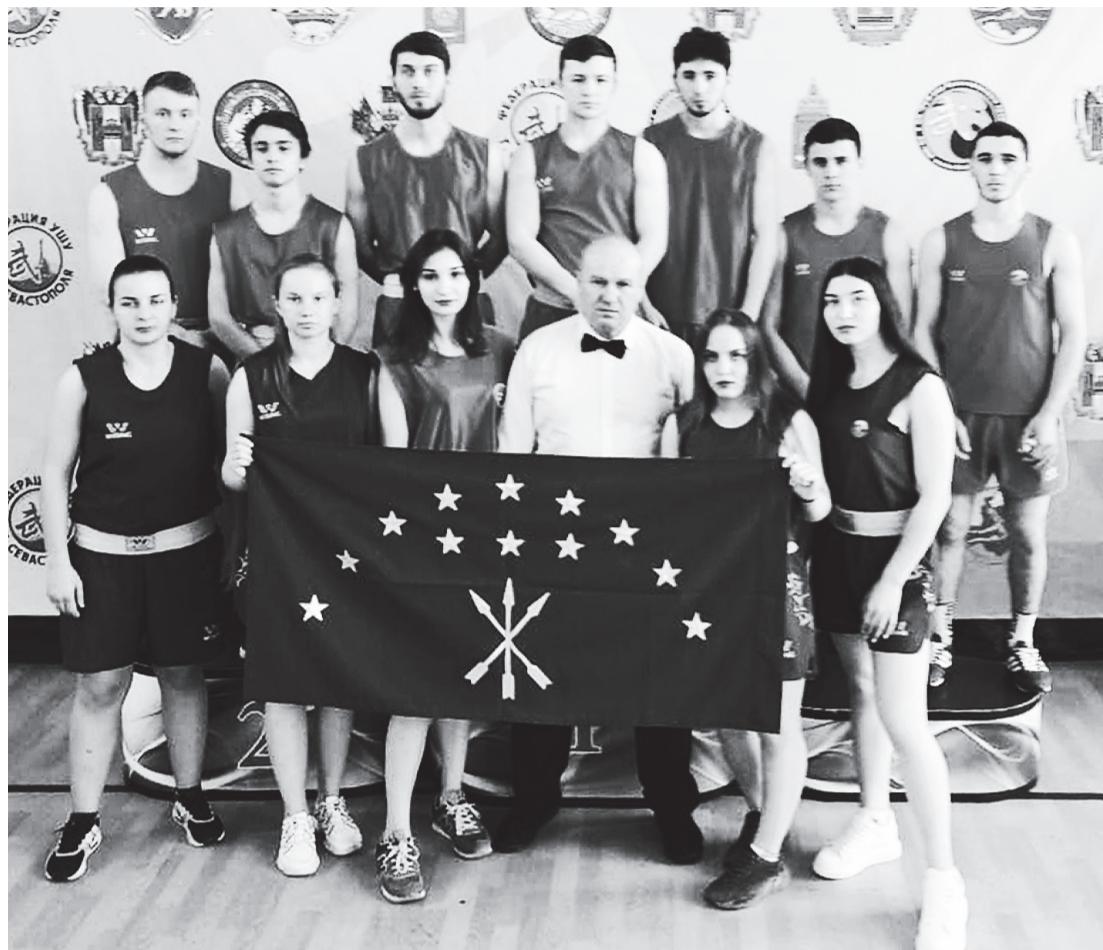
Ятлонэрэ чыпэхэр кындахыгъэхэр: Олеся Толстых, кг 56-рэ, Муслим Атлыев, кг 65-рэ, Семен Чивкинир, кг 80, Хьоджае Даниэль, кг 52-рэ.

Ящэнэрэ чыпэхэр Шъэожъ Мэзагъо кындахыгъ, кг 65-рэ.

Адыгэ Республика м изаслуженнэ тренерэу Нэмитэкло Аскэр тибэнаклохэр егасэх.

— Зэнэкъокум тиньбжыкэхэр чанэу хэлжьагъэх, — кытиуагъ Нэмитэкло Аскэр. — Зы купым зэдыхэтхэу дышъэм фэбанэхэу кындахыгъигъ. Ялэпээсэнгъэ эзэхагъахъорэр зэлукэгъумэ кындахыгъигъ.

Республика м ибыракъ Адыгейим ибэнаклохэм зэнэкъокум щагъебыбетагъ, зэхэтхэу нэпэепль сурэхэр атырахыгъэх.

Сурэтым итхэр: Адыгейим ушу-саньдамкэ ибэнаклохэр.

Дзюдо

«Щылыч пэлошхом» щыбэнэштых

Дунэе зэлукэгъоу «Щылыч пэлошху» (Большой шлем) зыфиорэр дзюдомкэ Израиль щыклошт.

Мэзаем и 18 – 20-м Тель-Авив бэнэкло 500-м нахыбэ щызэнэкъокуущт. Ахэр хэгъэгу 70-м къехъумэ къарыкыщтых.

Урысыем дзюдомкэ ихэшыпыкыигъ ко- мандэ итренер шхъяаэу, Урысыем, Адыгэ

Республика м язаслуженнэ тренерэу Тао Хъасанбай кындахыгъигъ, зэнэкъокум мэхъэнэ ин дэдэ дунаим щыраты. Алырэгъум щыбэнэштыхэм хэушхъяфыкыигъэу зэлукэгъухэм зафагъэхъазыры.

— Олимпиадэ джэгунхэм дышъэр кындахыгъигъэх Мудрэн Бисльян, кг 66-рэ, Хъасан Халмурзаевыр, кг 81-рэ, нэмыкхэри Тель-Авив щыбэнэштых, — къе-иуат спортымкэ дунэе класс зиэ мас- терэу Ордэн Андзаур. — Тибэнэкло цэ-рылохэм таригъусэу Шъяч щыклогъе егъэдэжэн-зэлукэгъухэм тахэлэжьагъ, улчэжэгъу тшыихэу бэрэ кындахыгъигъ. Тихэшыпыкыигъэ команда тигуапэу түлхүүлэшт, зэнэкъокуу «Щылыч пэлошхом» гъэхъагъе щишигээниу фэтэо.

Футбол

Апэрэ ешгэгъухэр

Европэм футболымкэ ику- бокхэр кындахыгъэнхэм хэлжъэрэ командахэм язэлукэгъухэм апаублэжьы. Мэзаем и 16-м зичээзыу ешгэ-

гъухэр Испанием, Венгрием ашыкыуагъэх.

«Барселона» — ПСЖ — 1:4, «Лейпциг» — «Ливерпуль» — 0:2.

«Краснодар» — «Динамо»

Адыгейим игъунэгъу краим икомандэу «Краснодар» финальям и 1/16-м щылукэшт «Динамо» Загреб.

Мэзаем и 18-м зэнэкъокуур Краснодар щыклошт. Ятлонэрэ ешгэгъур Загреб и 25-м щызэ-

хашшт. Текноныгъэр кындахыгъэрэ финальям и 1/8-м хэхьашт.

«Краснодар» итренер шхъяаэу Мурад Мусаевым зэдэгүүшүүгъухэм ашыхигъэунэфыкыигъ пэшэнэгъэ зыдьизэрихъэрэ ешлагохэм гуэтныгъэ ин ахэлээу зызэрагъэхъазырыгъэр.

Уплъэктун зэлукэгъухэр

Урысыем футболымкэ иапшээрэ куп хэт командахэм ильэс ешгэгъум зыфагъэхъазыры, хэлжъегум и Кубок икъыдэхыни хэлэжъэштых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

Зэхэзыщагъэр ыкыи кындахыгъэрэ: Адыгэ Республика м тэлэпкэ Иофхэмкэ, Иэкыб кындахыгъэм ашыпсурэ тильэлэгъухэм адьрияэ зэхъынгъэхмкэ ыкыи къебар жыгъэхэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыэр: 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къайхыэр А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкынэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэкегъекложых. E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр: Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телефонкъэтынхэмкэ ыкыи зэлтэй-эсэкыи амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэгъэлжийшил, зэраушыхъятыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъятыгъэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкимкэ пчагъэр 4467 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 309

Хэутынум узцыкээтхэнэу щыт уахтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщаушихъятыгъэх уахтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхъяаэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяаэм игуадзэр Мэшлээко С. А.

Пшъэдэгъижь зыхыырэ секретарыр Тхъаркьюхэр А. Н.